

KOKEMUKSIA SAIRAUSKOHTAUS- ONNETTOMUUKSIEN TUTKINNASTA

YK TIMO JAAKKOLA

ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS, liikennesektori

UUDENMAAN TUTKIJALAUTAKUNTA

PUHEENJOHTAJA

Tutkijalautakuntatoiminnasta

(Laki ja Asetus tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta)

- Lähtökohtana **liikenneturvallisuus**
- Uudenmaan tutkijalautakunta: ns. x-projektina sairauskohtaukset ja muut ajoterveytapaukset, joissa kuljettaja jäi henkiin (tiiviimmin vuodesta 2008)
- Lisäksi osana perustyötä: kuolemaan johtaneet sairauskohtaukset tiellä, maastossa
- Myös muihin erityisprojekteihin liittyvässä tutkinnassa (esim. raskas liikenne, koulukuljetukset, vakavat vammautumiset) sairauskohtausonnettomuuksia.

Sairauskohtaukset liikenteessä

tausta, tavoitteet

- Kuolemaan johtaneiden sairauskohtausten määrä liikenteessä kasvussa (valtakunnallisesti 10 - 14 %, Uusimaa 20 - 25 %, lähde LVK)
- sairauskohtaukset poistetaan virallisista tilastoista ns. luonnollisina kuolemina
- vähättely, asennemuokkaus, tietoja taustoista vähän
- sairaus on merkittävä onnettomuusriski!
- ajoterveysjärjestelmän haasteet (esim. toimiiko lääkärin ilmoitusvelvollisuus?, päihderiippuvuus, itsetuhoisuus)
- Tutkintaan otetut ei kuolemaan johtaneet sairauskohtaukset ja muut ajoterveystepaukset vuositasolla keskenään erilaisia eli **valikoitu laajasta materiaalista** (noin 15 - 20 tapausta vuosittain, kaikissa mukana törmäystapahtuma)

Tutkijalautakunnan yleisiä havaintoja tapauksista (yhteensä noin 160 tapausta)

- Lähes kaikilla voimassa oleva ajo-oikeus, sen sijaan ns. lääkärin ajokiellosta huolimatta ajavia liikaa
- kohtaaminen harvoin täydellinen yllätys, riskitekijöitä, pitkäänkin jatkunut hoitosuhde taustalla ("monisairaat" erityinen ongelma)
- osassa kuljettajan kohtausten taustalla normaaleista arkirutiineista poikkeava toiminta (auton vienti katsastukseen, "toiminnallinen päivä")
- lääkärin suorittama ajoterveyden säännöllinen seuranta, arviointi puuttuu liian usein
- "hankala, uhkaileva potilas" selkeä ongelma

Havainnot

- Lääkärillä ei usein tiedossa, minkälainen ajo-oikeus potilaalla on ja ajaako yleensä ollenkaan (ei kysytä, oikeutta selvittää ei ole!)
- osassa tapauksista lääkärin tiedot potilaan taustoista puutteelliset (esim. ammattikuljettajat)
- lääkärin ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa haasteita (asenne, konsultaatiot, kuka tekee päätöksen?)
- poliisilla usein liian vähän tietoa ajo-oikeus päätösten tueksi (kuka on potilaan hoitava lääkäri?, ristiriitatilanteet, toinen lääkäri puoltaa, toinen ei)
- poliisipartion valmiudet arvioida valvonnan yhteydessä kuljettajan ajoterveys (ohjeet?, koulutuksen puute, asennoituminen?)

Havaintoja

- lääkäriltä toiselle juoksevat, järjestelmää kiertävät, "kyllä joku lääkäri minuakin ymmärtää"
- kaupallistunut terveydenhoito
- omaisten rooli, osalla tieto on (ei välitetä, tarve liikkua), osalla halu, mutta ei keinoja puuttua
- Pahimmat tapaukset todella kärjistettyjä, on käsittämätöntä, että edes pystyvät ajamaan! (esim. lääkkeiden yhteisvaikutus, sairauksien määrä, laatu)

Lautakunnan parannusehdotuksia

- Koulutusta, ohjeita
- riskien tunnistaminen, asennoituminen
- ajoterveyskeskusten perustaminen
- tiedonkulku/ yhteistyö paremmaksi lääkärin ja poliisin välille (keinot?)
- ns. lääkärin ajokielto poliisin tietoon (erityisesti ammattikuljettajat)
- kärjistetyt tapaukset (lääkärin vastuu, sanktiot?)